Grönlands skalbaggar

Böcher, J. 1988. *The Coleoptera of Greenland.* Meddelelser om Grønland, Bioscience 26. Odense. 100 s, 53 fig. Pris ca 130 DKK. Distribution: Kommissionen for videnskabelige undersøgelser i Grønland, Øster Voldgate 10, DK—1350 København K, Danmark.

Meddelelser om Grønland startades redan 1879, och 1979 indelade tidskriften i tre separata serier: *Bioscience, Geoscience* och *Man & Society*. Föreliggande häfte är det första i Bioscience-serien som behandlar insekter. Studiet av Grönlands artfattiga insektfauna har en lång historia (se bl a Henriksen, K.L. 1939. Meddr Grønland 119(19): 1—112 och Danks, H.V. 1981. Arctic arthropods. Biol. Surv. Proj. Ent. Soc. Canada).

Böcher presenterar den samlade kunskapen om Grönlands 71 skalbaggsarter (av vilka 38 anses som införda eller synantropa) på ett föredömligt sätt. Varje inhemsk art presenteras i bild, oftast även larven, och rikligt med uppgifter ges om morfologisk variation, utbredning och biologi. Utbredningen på Grönland redovisas artvis på kartor. Den artbiologiska texten är mycket givande, med många egna, tidigare opublicerade observationer.

Flertalet av de 33 ursprungliga, utomhuslevande arterna har en palearktisk eller holarktisk utbredning och finns även i Sverige. Endast en art, byrrhiden *Tylicus subcanus* är helt nordamerikansk. Kortvingen *Atheta groenlandica* är den enda arten som ej är funnen utanför Grönland. Trots de få arterna föreligger en del intrikata taxonomiska problem på artnivån. Den grönländska stammen av *Atheta islandica* är helt partenogenetisk, och då hanar saknas kan arten egentligen inte skiljas från *A. hercynica*. Här får man lita till sannolikhet.

Grönlands klimat varierar längs en nord—sydlig gradient från milt subarktiskt i söder till extremt högarktiskt längst i norr. Artrikedomen av skalbaggar är som högst på sydspetsen för att mot norr närma sig noll. Endast kortvingen *Gnypeta cavicollis* tycks ha någon egentlig sydgräns på Grönland. Utifrån det extrema klimatet är Böchers diskussion av livscykler, övervintring och reducerad flygförmåga mycket intressant.

Biogeografiskt är den grönländska skalbaggsfaunan mycket fascinerande då den stora andelen palearktiska arter står i skarp motsättning till närheten till Nordamerika. Carl H. Lindroth m fl menade att Grönland koloniserats via landbryggor före den senaste nedisningen, och att arterna sedan kunnat "övervintra" på plats. Denna teori måste nu överges då geologerna helt utesluter existensen av pleistocena landbryggor i Nordatlanten. Istället ansluter sig Böcher till den av engelsmannen G.R. Coope (1986. Phil. Trans. R. Soc. Lond. B 314:619—635) nyligen framlagda teorin om en senglacial kolonisation via transport av is och driftmaterial med havsströmmar med utsötat ytvatten från Nordvästeuropa. Enligt denna teori dog alla arter ut på Grönland under den senaste istidens kallaste delar. Även om en del problem kvarstår att lösa, förefaller denna teori mycket välgrundad. Böcher redovisar även många grönländska fossilfynd av skalbaggar, och fortsatta studier kommer att utgöra ett viktigt test av Coopes teori.

Böchers framställning är så inspirerande att ett besök på Grönland ter sig mycket lockande. Detta trots att endast två dykararter påträffats, vilka dessutom båda finns här hemma.

Anders Nilsson